

УДК 378.04:070(477)«2022/...»

Рудик Мирослава

кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка кафедри теорії і практики журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка,

Шайда Наталія

кандидатка наук із соціальних комунікацій, заступник декана, доцентка кафедри теорії і практики журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка

СПЕЦИФІКА ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ В ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Стан війни в Україні від 24 лютого 2022 р. і по сьогодні вніс корективи в усі сфери життя, зруйнувавши чимало планів, перспектив, напрацювань. Коли в час інших викликів, пов'язаних з пандемією covid-19, освітня галузь встигла підготувати інструментарій і вибудувати концепцію роботи дистанційного навчання, то в час воєнного стану навіть дистанційний формат не завжди був можливий, змінився зміст і навіть цілі навчального процесу.

Журналістська освіта, окрім базових програмних компетентностей, які пов'язані зі стандартами роботи з інформацією, теоретико-методологічними підходами і принципами діяльності медіа, включила в себе обов'язкові безпекові моменти. Адже за даними Інституту масової інформації [2] на 12.09.2022 р. з моменту повномасштабного вторгнення в Україні загинуло 38 журналістів. Восьмеро журналістів під час виконання професійних обов'язків, інші - як учасники бойових дій або внаслідок російських обстрілів чи

катувань. Це спонукало у навчальні програми та семестрові плани обов'язково додати лекції про специфіку поведінки журналіста в зоні бойових дій, про методику висвітлення війни в медіа, про можливі ризики і загрози для журналістської праці.

Як слушно наголосив командувач Сил оборони генерал-лейтенант Сергій Наєв у День журналіта: «З початком повномасштабного вторгнення ви (журналісти) перебуваєте на передових рубежах війни, оперативно висвітлюючи жахливі події воєнного безумства. Ви не зважаєте на втому, втрачаєте іноді здоров'я та життя задля донесення спільноті кривавих картин, на які здатний міжнародний тероризм нового типу» [3].

Це підводить нас до другого – філософського аспекту у підході до окреслення професії журналіста, його місії в суспільстві повідомляти правду. А, як відомо, першою жертвою війни стає правда. Тому одною з ключових навчальних цілей було виокремлено, як говорити правду і не нашкодити. Усвідомлення відповідальності за свою роботу, розуміння і самоусвідомлення своєї ролі, коли на перший план виходить відчуття того, що буде загальним благом, а вже потім інтереси редакції, конкурентність і особиста слава.

Зміни в журналістській освіті торкнулися і самого процесу організації навчання. Адже чимало викладачів та й студенти також стали до лав ЗСУ. Повітряні тривоги, які неодноразово переривали заняття, неможливість підключитись на заняття за розкладом спонукали опанувати методику асинхронного навчання. Більшість викладачів володіють онлайн-інструментами: особиста чи корпоративна електронна пошта, створення телеграм-груп, гугл-форми, хмарні сховища, навчальні матеріали в системі Moodle. Все це допомагає зробити асинхронне навчання ефективним та результативним для студента. Гнучкість навчального процесу

допомагає досягати навчальних цілей. А безперервний зворотній зв'язок з викладачами, коментування завдань, дистанційне оцінювання хоч і новаторським способом, але таки сприяє контролю знань. Там де з'являються проблеми і виклики, там і креативне вирішення нагальних питань.

«Хтось вважатиме 2022 рік втраченим для системи освіти, як шкільної, так і вищої, через повномасштабну війну. Але дозволю собі з цим не погодитися. Разом з війною відкрилося і вікно можливостей як для наших навчальних закладів, так і персонально для викладачів та студентів. Налагоджується співпраця із західними університетами, в рази зросла академічна мобільність, відкриваються можливості для спільних досліджень чи інших проєктів. Але головне – приходить розуміння, де слабка ланка в системі, що треба змінювати, з чим треба працювати, а від чого відмовитись взагалі» [1] - вважає медіатренерка і викладачка Могілянської школи журналістики Діана Дуцик.

Найважливішим, на нашу думку, аспектом освіти в час війни є психологічна підтримка викладачів і студентів. Для цього були створені відповідні центри, групи підтримки, телефони довіри, регулярні електронні опитування. Відновлення навчання стимулювало створення довірливої атмосфери між викладачами і студентами, де в межах занять студенти ділились переживаннями, кожен міг розповісти про свій досвід переживання війни. Студенти долучалися до волонтерських ініціатив, ставали ініціаторами акцій, медіапромоції. Так на факультеті журналістики Львівського університету з'явився медіапроєкт SoloWay [4], де студенти готували основні новини про війну і перекладали їх 20 мовами, щоб якнайбільше донести інформацію світовій спільноті.

На факультеті журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка вийшов навчальний посібник

«Українська військово-політична думка» (автор проф.Кость С.А.). У рамках Днів науки у Львівському університеті студенти факультету журналістики разом з наставниками підготували чимало тематичних акцій, патріотичних заходів, флешмобів, присвячених темі війни. Наукові кваліфікаційні роботи студентів також актуалізували воєнну тематику. Адже через призму своєї дослідницької праці студенти демонстрували зміни в журналістиці. Практична складова роботи майбутніх журналістів теж доповнилася знаннями, як писати на воєнну тематику, як вести бесіду з постраждалими особами, як повідомляти важкі новини, залишаючи надію.

Підсумовуючи, варто наголосити, що вища освіта загалом, а журналістська й поготів зазнала великих змін. Тільки спільними зусиллями усіх сторін навчального процесу: керівництва, професорсько-викладацького складу і студентства було налагоджено ефективну комунікацію для забезпечення якості освіти у непростий час війни. Певні зміни вже є незворотніми. Війна назавжди змінила українську журналістику.

Література:

1. Дуцик Д. Вчитися, щоб не бути орками [Електронний речурс]: <https://www.jta.com.ua/point-of-view/yak-viyna-zminiuiie-zhurnalistsku-osvitu/>
2. Інституту масової інформації. [Електронний речурс]: <https://imi.org.ua/infographics/spysok-zagyblyh-zhurnalistiv-i45958>
3. Gazeta.ua [Електронний речурс]: https://gazeta.ua/articles/donbas/_komanduvach-sil-oboroni-zvernuvsya-do-zhurnalistiv/1092795
4. Solo Way [Електронний речурс]: https://soloway.live/uk/?fbclid=IwAR0aIC_L0WBuy2M2Wp8cT2n6UsZdGZO9xjUCk7vG50WA4VpkOft9Oglhn0